కథ

జ్ఞాపకం

- ఎనుగంటి వేణుగోపాల్

పొద్దుకి సంధ్యకి సంధికాలం

సూర్య కిరణాలు వార్ధక్యపు ముసుగేసుకొని పడమటి కొండల మాటుకి ఒరిగి కనుమరుగవుతున్నాయి.

రుక్మిణమ్మ హృదయంలో ఘనీభవించిన కన్నీరు ఆమె గాజు కళ్ళలోంచి మంచు ముద్దలైరాలి పడుతోంది

భర్త కృష్ణమూర్తి గుండెపోటుతో మరణించి పదిరోజులవుతోంది.

ఆవిడకు మాత్రం సెకనొక యుగంలా, భారంగా, బాధగా కాలం గడుస్తోంది.

శ్రీవారితో పెనవేసుకున్న పచ్చని జ్ఞాపకాలు, వెచ్చని ఘడియలన్నీ ఒంటరి ఎడారి పయనంలో ఒయాసిస్సుల్లా గుండె చెలిమని నింపుతున్నాయి. మనసుమూలాల్ని తడితడిగా తడుపుతున్నాయి

చిన్నారి పాప తండ్రి నులివెచ్చని ఒడిని మైమరచినట్టు -

ఆరోజు భర్త ఒడిలో తల దూర్చి సేద దీరుతున్న తన తనువుని ఆయన హృదయస్పర్శ ప్రేమగా తడుముతున్నట్టుగానే ఉంది.. ఇప్పటికీ!

ఆ దృశ్యం అదృశ్యం కాకుండా తిరిగి సజీవమవుతుంది....

"మీ ఒడిలో ఇలాగే నిండు ముత్తైదువుగా ఆనందంగా కనురెప్ప వాల్చాలని ఉంది," పొంగిపారిన ఆమె పెదాలు ఆతృతగా ఎదలోగిలిలోని ఆకాంక్షని వెలిబుచ్చుతుంటే చప్పున భార్య పెదాలను తన వేళ్ళ కొసలతో సుతారంగా అదిమేశాడు.

ఆ స్పర్శే ఆ కరుణామయ కరస్పర్శ... ఏడడుగులు చేయిపట్టి నడిచిన ఆనాటి నుండి అనురాగ స్పర్శగా మారి ఆమె హృదయ ఫలకాన్ని

ఆప్యాయతతో పెనవేసుకు పోయింది.

"వద్దు రుక్మిణీ! ఈ జన్మకు నీకా వరమొద్దు. నీ ఎడబాటునే తట్టుకోలేను, పిల్లలు మనం కోరుకున్నట్టే ఉన్నత స్థితికి చేరారు. మన పేరు నిలబెట్టారు. ఈ వయసులో మనని అల్లారుముద్దుగా చూసుకుంటున్నారు. మనవలు, మనవరాళ్ళు

ఎదుగుతున్నారు. వాళ్ళు కూడా ఆప్యాయతని చవిచూపిస్తున్నారు. ఏ దంపతులకైనా ఇంతకంటే కావాల్సిందేమీ లేదు. అయినా నా పరంగా ఏదైనా కోరిక ఇంకా మిగిలి ఉందీ అంటే ఇదొక్కటే..... నీకంటే ముందు నేను నిష్క్రమించాలని...." అలసిన అతడి గుండె శబ్ద తరంగాలై అలలుగా రుక్మిణమ్మ ఎద పొదల్ని కంపింప చేసి తెగ కలవర పరిచింది.

ఊహించని ఆ మాటకి... ఆయన భావనకి... నిలువెల్లా కదలిపోయింది వెంటనే -

"ఏం? ప్రతి ఘడియా నన్ను కనుపాపలా కనిపెట్టుకుని ఉంటూ, పక్షవాతంతో పడిపోయిన నా కుడి చేయీ కాలుకి మందూ మాకూ రాస్తూ, వేళకి మందులిస్తూ, నిత్యం సేవలు చేయాలంటే కష్టంగా ఉందా?" అనడిగింది. సగభాగమే స్వాధీనంలో ఉన్న కంఠంతో.... అస్పష్టంగా అలసటగా ఆరోపణగా పెదవిని సగానికి విరుస్తూ కృష్ణమూర్తి అన్నాడు కదా.

"పిచ్చిరుక్కా! అవసానదశలో ఉన్న తల్లిదండ్రులని ఆదరించే భాగ్యం కలగడం సంతానం చేసుకున్న అదృష్టం. ఒక భార్యకి ప్రేమతో సేవలందంచే అవకాశం కలగడం ఆ భర్తకి నిజంగా వరమే!

పక్షవాతం సోకిన తన జీవన సగభాగపు భాగాన్ని ఆర్తిగా తడుముతూ మంచంపైకి వంగి, పడుకొని ఉన్న భార్యని అలవికాని అనురాగంతో హత్తుకున్నాడు అనునయంగా.

నిశ్శబ్దం సైతం స్వచ్ఛమైన ఆ వృద్ధ దంపతుల వార్ధక్యపు కన్నీటి స్పర్శతో విషాదాన్ని పులుముకొని మరింత మూగపోయింది.

ఏడ్చి ఏడ్చి ఇంకిపోయాయి కన్నీళ్ళు, రుక్మిణమ్మ చూపులు నిస్తేజంగా ఉన్నాయి. ఆ చూపులు బావాలు నిర్వేదంగా ఉన్నాయి. ఒక్కొటొక్కటిగా గుర్తుకొస్తున్న ఎన్నెన్నో జ్ఞాపకాల దొంతరలు తెరలు తెరలుగా మసక బారని ఆమె మనోహరం ముందు మోకరిల్లుతున్నాయ్.

ఒక్క మాటైనా చెప్పలేదు.

తను... తను అర్ధాంతరంగా వెళ్ళిపోతున్నానని!

ఏం? అరగంట అలా బజారుకెడితేనే అరవైసార్లు చెప్పిందే చెప్పి కదిలేవారే? ఇప్పుడెందుకిలా చేశాడీయన.

రాత్రికి రాత్రే చెప్పకుండా దేహం వదలి పరలోకమేగిపోయాడు. కనీసం......కనీసం ఒక్క జాగ్రత్తయినా చెప్పలేదు. మందులు వేసుకోమనో! వేళకింత తినమనో! తనకోసం బెంగపెట్టుకోకు అనో!

ఒక్కరోజు ఊరెళ్తేనే పదే పదే చెప్పేవారు.

ఎలా ఉండాలో.... పిల్లల్నెలా చూసుకోవాలో..... ఒంటరిగా ఎలా మసలు కోవాలో... మరిప్పుడేంటోలా హఠాత్తుగా మాయమైపోయాడు.

పెళ్లై ఏభై ఏళ్ళయ్యింది!

అన్నీ ఆయన అనుకున్నట్టే జరిగాయే?

చివరికి -

మృత్యువు విషయంలో కూడా!

తనే మొదట వెళ్ళి పోతానన్నాడు. పంతం నెగ్గించుకున్నాడు. ఒంటరిని చేసి వెళ్ళిపోయాడు. ఈ మంచంపై జీవచ్ఛవంలా నన్నిలాగే పడి ఉండమని శాసిస్తూ నిర్ధయగా వదిలేసి వెళ్లాడు. ఇప్పుడు తను... ఎవరి పలుకులు వేదంలా ఓదార్పు పొందాలి?

మాటిమాటికి శిలా ప్రతిమలా బిగుసుకుపోతోందావిడ.

ఆమె నరనరాల్లోని ప్రతి రక్తపు కణం ఆక్రోశిస్తోంది.. అతడి కోసం అలమటిస్తోంది. నీటి చినుకు కోసం స్వాతి చిప్పలా... వాన స్పర్శ కోసం అవని ఘోషలా...

తనకింకా బాగా గుర్తు-

ఆ రోజు తొలిసారిగా శిఖ ముడిచింది.

పిల్లలు ఎదిగారు, వాళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళయ్యాయి. అపుడో, ఇపుడో, మనవడో మనవరాలో ఇంట్లో అడుగిడబోతున్నారు, వయసుతో పాటు ఇలాంటి మార్పులు సహజమే కదా! అని శిఖ ముడిచింది. ఆ శిఖని మురిపెంగా అద్దంలో ఎన్నిమార్లు చూసుకుందని?

ఆఫీసు నుండొచ్చాక భర్త కూడా ఆనందపడతాడనుకుంది, కానీ జరగలేదలా,

కృష్ణమూర్తి భార్య వాలకాన్ని చూస్తూనే,,

''రుక్కూ ఏంటలా? ఏవిటాపిచ్చి పని? స్వరం పెంచకుండా చూపుల్లో మాత్రమే చిరుకోపం ప్రదర్శించాడు.

''తప్పదుగా'' అందామె.

భర్తకి నచ్చే నవ్వుని... తనకి మాత్రమే సాధ్యమైన... వైవిధ్యమైన నవ్వుని.. అధరాల రేకులపైకి ఒంపుతూ.

మరోసారీ, మరోసారయితే ఆ సొగసైన నవ్వుకి చిక్కేవాడే.

కానీ ''వద్దురా! నాకలా నచ్చదు. ఎప్పటి క్కూడా నీవు ఆ అందమైన జడతోనే కనబడాలి'' అంటూ ఆ శిఖ విప్పి జడ అల్లేదాకా ఎంత పట్టు పట్టాడని?

సడలని ఆ ప్రేమతోనే కదా ఈ అనారోగ్యపు అశక్తురాలికి రోజూ జడ అల్లుతోంది. సేవలందించడానికి కోడళ్ళు సుముఖంగా ఉన్నారు. పనివాళ్ళని నియమించడానికి కొడుకులు సంసిద్ధంగా ఉన్నారు. అయినా 'స్వయంగా నేచేస్తేనే తృప్తి రుక్కూ! అంటూ బదులిచ్చేవాడాయన. జీవితాంతం నాకు సేవలందిచావు. ఈ క్షణాల్లో నన్నీ అవకాశం వినియోగించుకోనివ్వు అంటూ సంతృప్తి పడేవాడు.

"మీరే లోకంలో ఉన్నా నే వెతికి పట్టుకుంటాగా అగ్ని సాక్షిగా మీ వెంట ఏడడుగులు నడిచిన దాన్ని ఏడేడు లోకాలు తరలి రాలేనా?" అనే దీనాలాపానికి సంకేతంలా ఆ ఇంటి గుండె తిరిగి శోక సంద్రంలో మునిగిపోయింది.

ఏవండీ!-

మీరు కనుమరుగై పదిరోజులవుతోంది.

ఇదిగో మీ చేతుల్తో అల్లిన జడ ఇంకా అలాగే ఉంది. అస్తవ్యస్తమై ఉంది. రారూ? ఒక్కసారి.. ఒకే ఒక్కసారొచ్చి మీ ముని వేళ్ళతో నా జుత్తునోమారు సవరించి వెళ్ళరూ!

మూగవోయిన ఆ వృద్ధమనసు చిన్నపిల్లలా మారాం చేస్తోంది. ఎడబాటు సహించలేక పోతుంది.

'మీరేది చెబితే అది విన్నానే! ఎలా ఉండమంటే అలాగే ఉన్నానే! మరెందుకు విధించారు నాకీ కఠిన శిక్ష? జీవన్మరణ శిక్ష....?

'మీరంటే నాకెంతిష్టమని? అని నేననుకొన్నాను గానీ 'నేనంటే మీకెంత ప్రాణమో! రోజులు గడుస్తుంటే తెలిసొచ్చింది.

అందుకేగా, పసిదారిలా ఈ గుండె గోడు గోడున విలపిస్తోంది పరితపిస్తోంది.

''ఒరే రుక్కూ! నేనన్న దానికల్లా బదులు తలూపడం తప్ప ఎదురు పెదవి విప్పడం తెలీని వెర్రి మొద్దువి. అందుకేరా నువ్వంటే నాకెంతో ఇది...'' అంటూ ఆప్యాయతనంతా, వెచ్చని ముద్దుగా చేసి నుదుటిని చుంబించిన ఆ తడి చుంబనాలని పదిలపరుచుకుంటూ ఉద్వేగంతో ఎడం చేత్తో అపూర్వంగా నుదుటినో మారు స్పృశించుకుంది.

ముక్కలవుతున్న వర్తమానం నాటి జ్ఞాపకాల తీపిమరకల్ని మనోఫలకంపై మరల మరల పిడికెడంత గుండె పిసిరంత అవుతుంది. భార్య మటుకు భర్త దూరమైనా గుండె దిటవు చేసుకుని పిల్లల ధ్యాసలో కాలం వెళ్ళతీస్తుంది.''

గొప్ప వేదంతం వెలిబుచ్చానన్నట్టు ఆయన కళ్ళద్దాల్లోంచి ఇంతలేసి కళ్ళు చేసి తన వైపే ఆరాధనగా చూస్తుంటే ముచ్చటేసింది రుక్మిణమ్మకు.

చత్వారం వచ్చిన తొలినాళ్ళలో మొదటిసారి కళ్ళద్దాలు తగిలించుకొన్నప్పుడు ''ముసలివారయ్యారోచ్!'' అంటూ శ్రీవారినెంతగా ఆట పట్టించిందని,

అందుకు బదులుగా తనదైన చిలిపి పనుల్తో సరససల్లాపాల్తో ఆ రాత్రంతా జాగరణ చేయించి ''ఇప్పుడు చెప్పవోయ్! ముసలినయ్యానా?'' అంటూ ప్రేమగా బుగ్గలు నిమిరినపుడు తొలిరాత్రికి మల్లెతీగ సిగ్గులొలక బోసింది.

గుండెని కోసేలా తీయగా నవ్వేసాడాయన.

చప్పున మనసావాచా భర్తని గాఢంగా అల్లుకుపోయింది.

కళ్ళింతలు చేసుకుని రుక్మిణిలా అంది కదా.

''పిచ్చి శ్రీవారూ! భర్త దూరమైన ఆడదాని బ్రతుకూ ఓ బ్రతుకేనా? మా స్త్రీ హృదయాలెప్పటికీ మీ మగ మనసులకి అర్థం కావు! కానేకావు''

అప్రయత్నంగా పెదవులు విడివడి..... ఆనాటి ఆ పలుకులే తిరిగి పెదవుల పైకి దొర్లుకొస్తుంటే... అంతరంగం నుండి అక్షరాలు ఆవిర్లుగా ఎగదన్ను కొచ్చి... తనలో తనే గొణుక్కుంది.

భర్త వియోగాన్ని ఆమె గుండె తట్టుకోలేకపోతోంది.!

దిండు వైపు ముఖం వాల్చి ఆమ్మ ప్రాణం పొర్లి పొర్లి దుఃఖిస్తోంది.

భర్త చనిపోయాక ఈ పదిరోజులూ రుక్మిణమ్మ నీళ్ళ కూడా సరిగా తాగలేదు. కానీ ఆగకుండా అప్రయత్నంగా కన్నీళ్ళు ఒలుకూతూనే ఉన్నాయి.

ఆ రోజంతా.. ఆ రాత్రంతా...!

మనిషి ఆర్థిక వ్యవహారాలు సులువుగా జరగడం కోసం కరెన్సీని ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. వస్తుమార్పిడి పద్ధతి స్థానే, కరెన్సీ మార్పిడి - మనిషికి సులువుగా ఆర్థిక వ్యవహారాలను చక్కబెట్టుకోవడం కోసం కరెన్సీ ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. మనిషి కరెన్సీ కాగితాల చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేస్తున్నాడు. డబ్బుకు దాసోహమైపోయాడు. నేడు మనుషుల స్టేటస్ నిర్ణయించేది, సంఘంలో దేనికి సంబంధిన వాడని నిర్ణయించేది డబ్బే. ధనవంతుడు, మధ్యతరగతికి చెందినవారు,

మనిషి ఇం'ధనం'

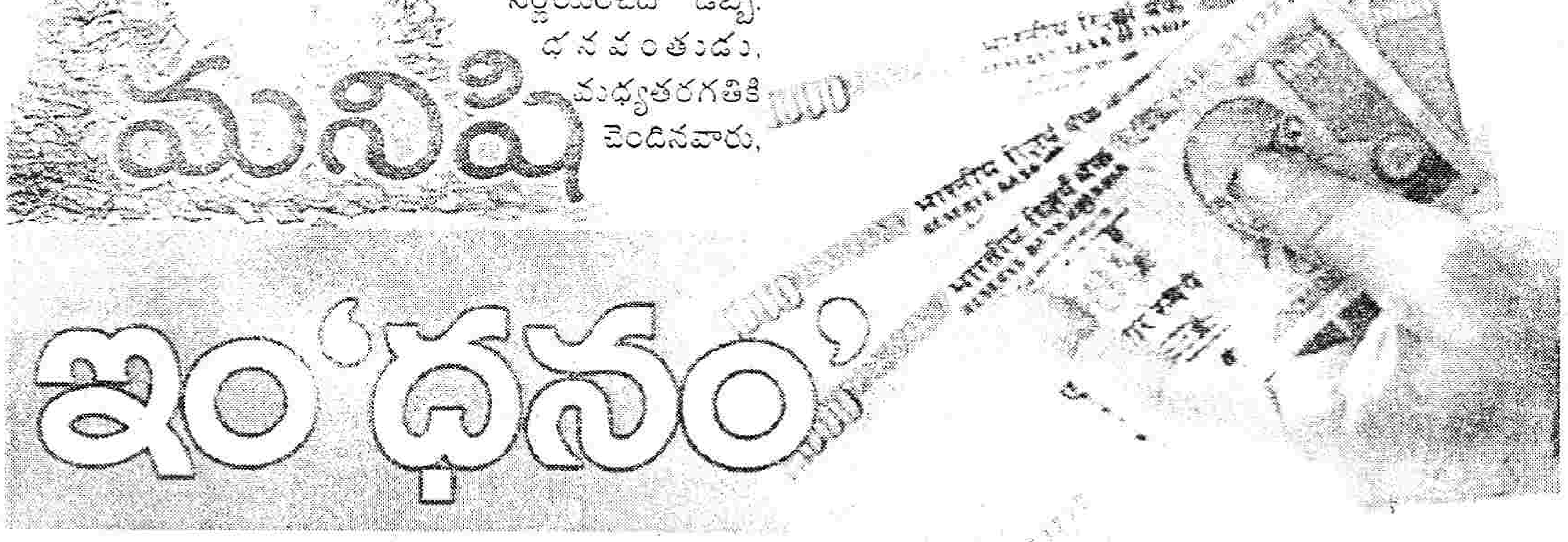

పేదవాళ్ళని వర్గాలుగా విభజించేది. డబ్బే. డబ్బు మనుషుల మధ్యస్పర్ధల్ని, కల్గిస్తుంది.

అభిమానాలను, అనురాగాలను దూరం చేసేది డబ్బు. అనుబంధాలకు ఆనకట్టవేసి, అంతరంగాలకు అడ్డుకట్ట వేసి, సంకుచిత భావాల్ని కల్గించేది డబ్బు. డబ్బుకు లోకం దాసోహం. మనిషి డబ్బును ఒకవైపు ప్రేమాభిమా నాల్ని మరోవైపు తక్కెడలో వేసి తూచగలడు. డబ్బుకు అంత ప్రాముఖ్యత ఉందని అర్థం.

డబ్బు మనిషి యొక్క గౌరవ, మర్యాదలను నిర్ణయిస్తుంది. ఎంత ఎక్కువ డబ్బుంటే ఆ మనిషి గౌరవించదగిన వాడిగా సమాజం భావిస్తుంది. కుటుంబంలోని బంధాల్ని పలుచనచేసేది డబ్బు. మనిషి మేధను కరెన్సీ కాగితాలు కలవరపెడ్తూ ఉంటాయి. డబ్బు లేకుంటే సమాజం నీచంగా చూస్తుంది. అందుకే మనిషి ఎలాగైనా డబ్బు సంపాదిస్తున్నాడు. నీతిగా న్యాయంగా - ఎదుటివారిని మోసం చేయకుండా, ఎదుటి వారిని నొప్పించకుండా, కీడు కల్గించకుండా ఒక్క రూపాయైనా సంపాదించగలడా? లేదు అందుకే మనిషి అడ్డదార్లు తొక్కుతున్నాడు.

మనిషి డబ్బు చుట్టూ, డబ్బు మనిషి చుట్టూ పరిభ్రమిస్తున్నాడు. ఈ పరిభ్రమణంలో మనిషి ఎన్నింటినో మర్చి, పశువులా బతుకుతున్నాడు. స్మగ్లింగ్, దొంగతనం, లాంటి నేరాలకు పాల్పడుతున్నాడు! మనిషి ప్రతి అడుగు డబ్బే... ఊపిరి డబ్బే.. ధన వ్యామోహ పరులు డబ్బుకోసం ఏమైనా చేయగలరు. డబ్బు సంపాదించడం కోసం అవినీతికి, అన్యాయాలకు పాల్పడుతున్నాడు. మనిషి, సమాజం నిర్దేశించలేదు డబ్బు యిలాగే సంపాదించాలి, అలాగే సంపాదించాలని, డబ్బున్నవాడ్ని ధనవంతుడంటుంది. సమాజం. డబ్బు లేని వాడ్ని నీచాతి నీచంగా చూస్తుందీ లోకం.

దేవాలయాలలోగానీ, పోలీస్టేషన్లలో గానీ, కార్యాలయాల యందు గానీ డబ్బున్నవారికే పెద్దపీట వేస్తుంది. గౌరవమర్యాదల్ని యిస్తుంది. కానీ డబ్బు చుట్టూనే సమాజంతో పాటు మనిషి ఆలోచనావిధానంలో మార్పులు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. ధనవంతులంతా ఎలా సంపాదిస్తున్నారని సమాజం అడుగదు. కానీ సకల సుఖాలన్నీ డబ్బు వలననే మనిషి పొందుతున్నందువల్లనే డబ్బుకి అంత విలువ. అంత గొప్ప స్థానం ఉంది.

డబ్బున్న వాళ్ల పిల్లలు పెద్ద పెద్ద చదువులు చదివి, ఉన్నత స్థానాన్ని పొందుతున్నారు. "అదే డబ్బు లేని వాళ్ల యొక్క ప్రజ్ఞ, పాటవాలు, తెలివితేటలున్నా వృథాయేనా?" - అని కూడా బాధ పడుతున్నారు ప్రజ్ఞావంతులైన పేద విద్యార్థులు. అందుకే కరెన్సీ కాగితాలు భూమండలాన్ని శాసిస్తున్నాయి.

ఆహారం అసలే ముట్టడం లేదు. కానీ ఆమె నిస్తేజపు చూపులు ఆకలిగానే ఉన్నాయి. పోయిన భర్త కోసం... ఆయన సాంగత్యం కోసం!

అలుపెరుగని ఆమె హృదయాలాపనకి హద్దు లేక పోవచ్చు. కానీ ఊపిరికి పరిమితి ఉంది, పరిధి ఉంది.

మెల్లగా మెలమెల్లగా తెల్లవారింది..

ఆ రోజు - పదకొండవ రోజు!

భార్య శాశ్వతంగా దూరమయ్యాక - భార్య తాళి తెంచి.. మట్టెలు తొలగించి నుదుటి తిలకం చెరిపేసే... అమంగళకరమైన రోజు.

పడతిని మానసిక క్షోభకి గురిచేసే నిర్దాక్షిణ్యపురోజు

కానీ ఆ అవకాశం రుక్మిణమ్మ తన వాళ్ళకివ్వలేదు.

ఆ రోజు భర్త సమక్షంలో 'పుణ్య స్త్రీగా పోతానన్నట్టుగానే తన పంతం నెగ్గించుకుంది మాట నిలబెట్టుకుంది!

తెల్లవారాక ఎప్పటిలాగే ఉదయం కోడలు రుక్మిణమ్మ గదికి వచ్చి చూసేసరికి ఆ వృద్ధురాలి పార్థివ దేహం కట్టెలా బిగుసుకు పోయి ఉంది

అవిడ పెదవులు విచ్చుకుని ఉన్నాయి

"ఏవండీ! నేనొస్తున్నా మీ వెనుకాలే.. నన్నొదిలేసి వెళ్ళకండీ.. అని ఆర్తిగా భర్తని వేడుకుంటున్నట్టు

కనురెప్పలు తెరిచే ఉన్నాయి.

"మీరే లోకంలో ఉన్నా నే వెతికి పట్టుకుంటాగా అగ్ని సాక్షిగా మీ వెంట ఏడడుగులునడిచిన దాన్ని ఏడేడు లోకాలు తరలి రాలేనా?" అనే దీనాలాపానికి సంకేతంలా

ఆ ఇంటి గుండె తిరిగి శోక సంద్రంలో మునిగిపోయింది.